

Edīte Tišheizere,

Migla klīst, virsotne jau samanāma

No pasakas ir izaugusi traģēdija, jo beigās Antiņš, paliek turpat, kur sākumā bijis

Liepājas teātrī 11.jūnijā notiks Raiņa, Jāņa Petera, Jura Kulakova tautas operas Stikla kalns pirmizrāde pēc saulgriežu pasakas Zelta zirgs motīviem.

Nupat režisors Juris Rijnieks jau droši vien saredz sava Stikla kalna virsotni, un palicis tikai pavisam neliels sīkums — laimīgi izvadīt iestudējumu cauri ģenerālmēģinājumiem, pirmizrādei, kā arī pierādīt, ka mākslā drīkst visu, ja vien ir skaidrs, kāpēc tas darīts.

Gan jau būs pietiekami daudz cilvēku, kam vajadzēs ļoti pamatīgus argumentus, ka ne vien zviedram Laršam Rudolfsonampret Raini drīkst būt attieksme kā pret jebkuru no daudziem miljoniem pasaules dramaturgu, izmantojot no viņa Jāzepa teksta to, kas derīgs tieši šodien un tieši šai koncepcijai, bet tā iespējams darīt arī mums pašiem.

Rijnieka uzdevums nenoliedzami ir grūtāks — izcīnīt sev, latvietim, tiesības brīvi rīkoties ar latvju klasikas dārgumu, turklāt ne vien atšķeļot nost to, kas izrādījies lieks, bet arī daudz ko precizējot un pierakstot klāt. Rainim ir pierakstīts klāt!

J.Peters par pamatu ņēmis Raiņa ideju par varoni, kam garamanta rūp vairāk nekā tā, ko rūsa un kodes spēj maitāt, un kurš dara, nedomājot par taustāmo guvumu. Toties lupināti nost pasakas naivie vizuļi, šodien jau pagrūti uztveramie mīļvārdiņi.

Īsi sakot — no pasakas ir izaugusi traģēdija, jo beigās varonis, Antiņš, paliek turpat, kur sākumā bijis, — nelaimīgs un viens, tikai garā pārāks par tiem, kas spožajiem jātniekiem ar acīm vien sekojuši, aliņus dzerdami. Varonis, kas laimē līgojas kopā ar citiem, apņēmis Saulcerīti ap pleciem un viņas gredzenu pirkstā uzmaucis, — tas kaut kā nesaskan ar izrādes autoru priekšstatiem. (Turklāt pirksts ar visu gredzenu jau ir nozāģēts.) Lai varonis paliek savā vietā.

Juri Rijnieku, iespējams, vēl daudz vairāk interesē kas cits: tie trīs spožie zirgi bija paredzēti trim brāļiem. Kad un vai vispār modīsies rīcībai tie divi pārējie, tie visi atlikušie, kas pagaidām gatavi tikai vērot un ņemt, ko dod?

Pavisam cita nozīme Stikla kalnā būs Baltajam tēvam un Melnajai mātei. Abi tie būs tūkstošveži, kā Imanta Ziedoņa epifāniju kamoli pārtīsies viens otrā, mīlot nīdīs un uzvarot tuvosies zaudējumam. Būs kraukļi, būs brāļi. Būs divi tēvi — Antiņa un Saulcerītes —, abi nelaimīgi un vainīgi. Būs tauta, mirdzošs kalns un trīs jātnieki.

Būs arī Jura Kulakova mūzika, kas ir teatrāla savā būtībā un kategoriski necieš tikai vienu vien noskaņu, pat ja tā būtu traģēdija ar tai piedienīgām sērām. Tāpēc būs arī šļāgeri, nerātnas dainas un braši marši. Viss kā dzīvē.

Ļoti jauns būs Antiņš — Latvijas Kultūras akadēmijas trešā kursa students Ivars Krasts. Pārējās lomās — Juris Bartkevičs (Baltais tēvs), Inese Kučinska vai Sigita Jevgļevska (Melnā māte), Jānis Lagzdiņš (Tēvs un Karalis), Andra Biseniece vai Lelde Kaupuža (Saulcerīte), Viktors Čestnovs (Bierns), Varis Piņķis (Lipsts), Ēriks Vilsons (Bagātais princis). Un, protams, tauta — visi pārējie Liepājas teātra dziedošie aktieri.

***

Stikla kalns

Pirmizrāde, J.Kulakovs, J.Peters, rež. J.Rijnieks. Liepājas teātrī 11.VI 19.00; 12.VI 19.00